8-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетар-шамыч, ушныза!

1938 ий 6 июнь № 49 (432) Акше 5 ыр.

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

РСФСР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТЫШ КАНДИДАТ

Сернурский избирательный округ

МАРИЯ МИРОНОВНА ПОПОВА

КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИИ-ШАМЫЧЫМ КУШТАШ ДА ПЕҤГЫДЕМДАШ

Избирательный кампаний жапыште ончыл молодеж шӱдӧ дене активнын общественный пашашке ушненыт. Ятырже чапле агитатор, пропагандист-шамыч улыт. Массе коклаште кугу авторитетым налыныт. Нунын коклаште шукыжо ВЛКСМ радамыш пурен, комсомол дене пырля общественный илышыште эше активне участвоватлаш желатла.

Звенига район комсомольский организаций РСФСР да МАССР Верховный Советыш сайлаш йамдылалтмаште шке радамжым 164 ончыл, политически грамотный молодежлан ешарен. Косолоп район комсомольский организацийат эре кушкын толеш. Ик тылзе жапыште 11 комсомольский организацийым организоватлыме.

Но посна райкомол-шамыч массе деч кӱрылтмыштлан пеш эркын кушкыт.

Оршанке ВЛКСМ райком май тылзыште ВЛКСМ радамыш улыжат 12 еҥым гына пуртен. Тыгак чытыдыме эркын У Тор'ял ден Пектубай да Йошкар-Ола райкомол-шамыч кушкыт. Пектубай районышто 22 колхозный, 7 учреждений да 5 пеле кыдалаш школ пеленсе комсомольский организаций-шамыч йӧршын кушкын огытыл. У Тор'ял район кӧргыштӧ улшо 48 первичный организаций гыч 15 первичный организацийже 1938 ийыште ик еҥланат кушкын огытыл. Йошкар-Ола райкомоллат май тылзыште ВЛКСМ радамыш улыжат 24 еҥым веле приниматлен.

Тиде Оршанке райкомол секретарь Иванов, У Тор'ял—Чегаев, Пектубай—Потапов да Йошкар-Ола райкомол секретарь Желонкин йолташмытын несоюзный молодеж деч кӱрылтын, тошто, нимолан йӧрдымӧ метод дене паша ыштымыштым ончыкта. Нуно молодеж коклаште массово-воспитательный пашам ыштымашым самотеклан кудалтеныт. Несоюзный молодежым активне-массовый пашаш, тӱрлӧ кружоклашке шупшын шоген огытыл.

Комсомольский организаций-шамычын коренной национальность ӱдрамаш кокла гыч кушмашышт чытыдыме начар.

Райкомол тыгак Обкомол секретарь-шамыч Рябчиков ден Кондратьев йолташмыт ӱдрамаш молодежым комсомолыш пуртымо вопрос дене кӱлеш семын заниматлен огытыл.

Посна районлаште тиде марте бюрократический волокитым пытарме огыл. Юрин райкомолышто 3 тылзе жап 82 йодмаш, Пектубай райкомолышто 58 йодмаш ончыде кият. Тидын дене Винокуров ден Потапов йолташмыт комсомольский организацийын кушмашыжым исскуственне кучен шогат.

Адак южо комсомольский организаций-шамыч ВЛКСМ радамым куштымашке серезно огыт относитле. Комсомол массовый организаций манын комсомолыш сай шинчыде, кӧ верештын пуртылыт. Кадам пеле кыдалаш школ пеленсе первичный организаций (Пектубай район) судитлыме, разложивший элементым Тетериным комсомолыш пуртен.

Комсомольский организаций-шамычын задачышт—избирательный кампаний годым молодежын кушшо активностьшым пеҥгыдемдаш. Ончыл молодежым ВЛКСМ радамыш шупшын шогаш. Участкылаште агитационно-массовый паша колтымашым комсомольский организацийын кушмашыж дене кылдаш.

Кажне райкомоллан чыла комсомольский организаций-шамычлан ВЛКСМ ЦК V пленумын да ВЛКСМ Обком III пленумын решенийыштым шукташ мобилизоватлаш.

М. М. ПОПОВАН БИОГРАФИИЖЕ ГЫЧ

Мария Мироновна Попова йолташ 1915 ийыште Марий АССР Косолоп район, Косолоп селаш, ик мардан илыше кресаньык ешеш шочын.

Попова йолташ 7 ийаш лиймекше 1922 ийыште тӱҥалтыш школыш тунемаш пурен. Но тудо школышко ик телым гына коштын кертын. Тазалыкше начар

улмылан кӧра тудлан умбакыже тунемаш верештын огыл. Туге гынат, Мария Мироновна тунемаш шонымыжым кудалтен огыл.

1931 ийыштэ Мария Мироновнан ешыже Косолоп селасе „Просвет" колхозыш пурен. Тудын чумыр ешыже колхоз пасушто честне пашам ышташ тӱҥалын.

1933 ийыште Косолоп селаш Машино-тракторный станций организоватлалтын. Колхоз-шамычын ага йыраҥдыме кумда пасушышт вурс имне-шамыч мӱгыраш тӱҥалыныт. Тиде Мария Мироновнам чот интересоватлен. Тракторым виктарен моштыш тунемаш—теве тудын заветне шонымашыже лийын.

Тиде шонымаш вашке шукталтеш. 1934 ийыште „Просвет" колхоз шкенжын ик сай колхозницажым-ударницажым—Мария Мироновнам Косолоп МТС пелен почылтшо тракторист-шамыч курсыш тунемаш колта да тиде курсым тудо успешно тунем пытара. 1936 ийыште тудо тракторист-шамычын квалификацийыштым повышатлыме курсышто тунемеш.

Попова йолташ комсомолка. Тудо керек могай пашашттат комсомолка улмыжым ок мондо, комсомолка лӱмжым честне нумалаш тырша. Тудо 1936 ийысе сезонышто шке сменыштыже 531 гектарым куралын. 1937 ийыште 602,5 гектарым куралын да тудо 891,55 трудоденым ыштен налын. МТС дирекций Мария Мироновнам эн сай стахановкалан шотлен, тудым механизаций школыш бригадир-шамыч курсышко тунемаш колтен.

Мемнан республикыште Попова йолташ ӱдрамаш-шамыч кокла гыч ик первой трактористка-тысячницалан шотлалтеш. 1937 ийыште Косолоп МТС-ыште первой тудо шке сменыштыже нормо темымыым 10 гектар марте да утларакышат шуктен. Тудо республикысе стахановец-шамычын кок совещанийыштат участвоватлен. Пашам отличне ыштымыжлан, кӱкшӧ производительностьым ончыктен шогымыжлан МТС ден Марий АССР Исполком ик кана огыл шергакан подарке дене премироватлен.

Косолоп ден Шернур МТС пашазе да служышо-шамыч, Косолоп район „Просвет" колхозын колхозникше ден колхозницаже-шамыч Попова йолташым Сернурский избирательный округышто РСФСР Верховный Совет депутатыш кандидатлан выдвигатленыт.

РСФСР Верховный Советыш сайлашлан Сернурский Окружной избирательный комиссий Мария Мироновна Попова йолташым РСФСР Верховный Совет депутатыш Сернурский избирательный округышто баллотироватлалташлан регистрироватлен.

МЫЙЫН ИЗБИРАТЕЛЕМ-ШАМЫЧЛАН

Йолташ-шамыч, мланем тыгай кугу доверийым ыштымыланда мый тланда кугу таум каласем. Мыйым РСФСР Верховный Совет депутатыш кандидатлан выдвигатлыше чыла пашазе, колхозник да служышо-шамычлан мый кугу таум ыштем.

Калыкын доверийже мланем чыла дечат шерге. Молан мыйым, простой крестьянкым, а кызыт трактористкам, ВЛКСМ членым мемнан Российский федераций властьын высший органышкыже выдвигатлат? Тиде вопрослан вашмут икте гына: мемнан коммунистический партий, мемнан йӧратыме да пагалыме Сталин йолташ айдемым аклат, тудын верч ача семын тыршат, кушкашлан, пашам честне ышташлан чыла йӧным ыштен шогат.

Сталинский Конституцийын 126-шо статьяштыже шӧртньӧ буква дене возалтын: СССР-ыште озанлык, государственне, культурно ден общественно-политический илышын чыла областьыштыжат ӱдрамашлан пӧръеҥ дене тӧрак права пуалтеш. Ик капиталистический элыштат ӱдрамашлан тыгай права пуалтын огыл. Социализмын сеҥыме элыште гына, ССР Ушемысе чыла калык-шамычын путырак кугу дружбышт да сплоченностьышт пеледме элыште гына ӱдрамаш-шамыч государствым управлятлаш органыш сайлалтыт. Мемнан элыште гына властьын высший органлашкыже калык гыч—пашазе ден крестьян гыч, интеллигенцийын эн сай представительже-шамыч гыч ончыл еҥ-шамыч сайлалтыт.

Шерге йолташ-шамыч, мый тендам ушандарем: тендан доверийдам оправдатлашлан мый уло вием пыштем. Мемнан социалистический родина верч, большевик партий верч, Маркс Энгельс-Ленин пашан великий продолжательже, социалистический сеҥымаш-шамычын вдохновительже, друг да учитель гениальный Сталин верч шке илышем мый пуем.

Вийан лийже мемнан социалистический родина!

Вийан лийже Сталинский Конституций!

Вийан лийышт ВКП(б) да тудын вождьшо Сталин!

М. М. Попова.

Чехословацкий республик президент Эд. Бенешын М. И. Калинин йолташлан телеграммыже

Чехословацкий республик президент г. Эд. Бенешын шочмыжлан 54 ий темме шотышто СССР Верховный Совет Президиум председатель М. И. Калинин йолташын саламлымыжлан вашмутым пуен г. Эд. Бенеш М. И. Калинин йолташлан тыгай телеграммым колтен:

„Тендан сердечный поздравленыйда верч искренне благодаритлем да уло шӱмем дене Тыланда пашатыда Тендан калык-шамычын благашт да пеледалмыштлан чыла тӱрлӧ успешым желатлем. Мый пийалан улам, Чехословацкий республик Тендан государстве дене международный тыныслыкым обеспечиватлымаште тичмашын дружественне сотрудничатлен кертеш.—Эд. Бенеш".

КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙ ПОЧЫЛТО

„Карл-Маркс" колхозысо молодеж-шамыч коклаште (Оршанке район) политик тунеммашым сай организоватлыме дене колхозный молодежын комсомолыш пураш кугу желаньыже лие. Кызыте „Карл-Маркс" колхозышто первичный комсомольский организацийым 6 комсомолец да ик кандидат дене почмо.

Но ВЛКСМ Оршанке райком тиде самырык организацийлан полышым пеш шагал пуа.

А. С. Тетерин.

МАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТЫШ КАНДИДАТ-ШАМЫЧ

Лопатинский заводской избирательный округ

Александр Иванович КАРАЧАРОВ

Александр Иванович Карачаров 1893 ийыште Нижегородский губерний, тудо уездак Ютино ял йорло кресаньык ешеш шочын. Кандаш ияшыж годым Сиухи селасе церковно-приходской школыш тунемаш каен, вара кок ий кӱтычылан коштын. 1909 ий гыч 1911 ий марте утилсырье погышо дене чернорабочийлан пашам ышта.

1912 ий гыч Петербургышто „Саналли" чойын левыктыме заводышто ончычшо чернорабочийлан, а вара литейщиклан ыштен.

Февральский революций деч вара офицерствым разоружитлымаште активне участийым приниматлен. 1917 ий 1-ше ноябрыште Карачаров йолташ ВКП(б) членыш пурен.

1919-20 ийыште Нижегородский уезд, Сибирский волостьышто волостной военный комиссарлан, 1920-21 ийлаште Лысковский уездыште дезертирство да варарак трудовой дезертирство ваштареш кучедалме комиссийыште председательын заместительжылан ыштен.

1923 ий гыч чарныде ВЧК-ОГПУ-УНКВД органлаште ышта. 1934 ий гыч Марий АССР УНКВД начальник, а кызыт Марий АССР Внутренний Калык Комиссар.

СССР ЦИК-ын решенийже почеш правительствын пеш важне заданийжым образцово да самоотверженне шуктымыжлан А. И. Карачаров йолташым Знак Почета орден дене наградитлыме.

1924 ий гыч ик кана веле огыл ВКП(б) Уком членлан сайлалтын. 1936 ий гыч ВКП(б) Обком бюро, Марий АССР Исполком президиумын членжылан шога.

Карачаров йолташ СССР Верховный Совет депутат.

Лопатинский заводской 66 №-ан избирательный округын окружной избирательный комиссийже Александр Иванович Карачаровым Марий АССР Верховный Совет депутатлан кандидатлан регистрироватлен.

Верх-Ушнурский избирательный округ

Николай Петрович РЯБЧИКОВ

Николай Петрович Рябчиков 1908 ийыште Ронго район, Кужмарий ял совет, Шӱдӧ сола ялеш, йорло кресаньык ешеш шочын.

1922 ийыште тудо тӱҥалтыш школым тунем пытарен. Материяльный условий начарлыймылан умбаке тунемаш каен кертын огыл 1927 ий мартен ялыште ял озанлык пашам ыштен илен.

1927 ийыште Рябчиков йолташ комсомолыш пурен. Комсомольский организацийым пеҥгыдемдымаш Рябчиков йолташ уло вийже дене пижын. Садлан тудым ВЛКСМ ячейке секретарьлан сайлат.

1929-30 ийыште Рябчиков йолташ Оршанке район, Кужмарий ял совет председательлан пашам ышта.

1931 ийыште ВКП(б) кандидатыш пурен, а 1932 ийыште ВКП(б)-н действительный членышкыже переводитлалтын.

Йошкар Армийыште лиймыж годым воинский дисциплиным аккуратне да точно шуктымыжлан, общественне пашаште активне участвоватлымыжлан Рябчиков йолташ шуко кана премироватлалтын.

1936 ийыште Рябчиков йолташ Марий ял озанлык Коммунистический школым тунем пытарен. Тиде школышто тунемыж годым комсомоллан комсомольский комитетын бюро членжылан, профком председательлан, а варажым партком секретарьлан пашам ыштыш. Школым тунем пытармек ВКП(б) Маробкомын инструкторжылан пашам ыштен.

1937 ий июнь тылзыште ВЛКСМ Обкомын пленумжо Рябчиков йолташым ВЛКСМ Обком секретарь пашам шуктышылан, а XIV Область комсомол конференций ВЛКСМ Обкомын первой секретарьжылан сайлыш.

Рябчиков йолташ ВКП(б) Маробком пленум да бюро член.

Верх-Ушнурский 23 № Окружной избирательный комиссийже Рябчиков йолташым МАССР Верховный Совет депутатыш кандидатлан регистрироватлен.

Ново-Тор'яльский избирательный округ

Мария Андреевна АФАНАСЬЕВА

Мария Андреевна Кугу Октябрь дене икийаш. Тудо 1917 ийыште (Тор'ял район) Немда ял совет Абалыж ялеш шочын.

Афанасьева йолташын илышыже куштылгак лийын огыл, 4 ийашыже годымак—1921 ийыште ачаже колен, а 1929 ийыште аважымат тоен. Тидлан вара тудо шке чӱчӱжӧ деран илаш кодеш.

Тунемаш 1928 ийыште гына тӱҥалын. Татар-Энэр тӱҥалтыш школым тудо 1932 ийыште тунем лектеш. Материяльне условий укелан кӧра тудо умбакыжым тунем ок керт, адак мӧҥгыштыжак пашам ышта. Колхоз организоватлалтмек 1930 ийыште Мария Андреевна чӱчӱжӧ дене пырля колхозыш пура.

1933 ийыште Афанасьева йолташ комсомолыш пурен. Ленинский комсомолын ик активный членже улмылан кӧра У-Тор'ял райкомол Афанасьева йолташым 1936 ийыште тракторный курсыш тунемаш колта. 1937 ий апрельыште курсым пытара да тракторыстлан паша ышташ тӱҥалеш.

Афанасьева йолташ У-Тор'ял МТС-ын ик эн сай трактористкаже лиеш. 1937 ийыште тудын ыштыме бригадыже переходящий йошкар знамым налын. Афанасьева йолташ арамак огыл знатный лӱмым налын. 1937 ийыште тудо 400 тектарым куралын, кечаш нормым 140—150 процент темен шоген. Тыге тудо 540 трудоденьым ыштен налын. 305 килограмм горючийым экономитлен.

Афанасьева йолташ шкенжын честне пашаже дене калык деч ӱшаным налын. МТС-ште ыштыше пӱтынь коллектив Афанасьева йолташым Марий АССР Верховный Совет депутатыш кандидатлан выдвигатлен да Ново-Тор'яльский Окружной 26 № избирательный комиссий Афанасьева йолташым Марий АССР Верховный Совет депутатыш кандидатлан регистрироватлен.

Кожлаерский избирательный округ

Екатерина Никитична СИНИЧКИНА

Синичкина йолташ 1914 ийыште шочын. 1922 ийыште Екатерина Никитична ял школыш тунемаш пура. Но мӧҥгыштӧ пашам ыштен кертше еҥ шагаллан лийын кок ий гыч тудлан тунеммашым кодаш перна.

1931 ий гыч Синичкина йолташын илышыже кугун вашталтеш. Тиде ийыште нунын ялеш „Пайгатнур" лӱман колхоз организоватлалтеш. Первой ийыштак колхозышто ачаже ден ӱдыржӧ ударник лӱмым налыт. Кодшо ийыште кукшо урожай верч кучедалме звенаште пашам ыштымашкыже стахановский методым да агроминимумым пуртен моштымыж дене Синичкина йолташын звенаже ик га участке гыч 7,65 центнер кыне вӧштмым да 6,84 центнер мушым налын. Тиде ийыште тудо 322 трудоденьым ыштен налеш. Тидлан 91,5 пуд киндым да 100 теҥге оксам налеш.

Тений шошо ага куралмаште паша нормым 120 процент, нур куклымаште 200 процент, тӱредмаште 250 процент темен.

1937 ийыште Синичкина ВЛКСМ членыш пура. ВЛКСМ комитетын поручений жым жапыште шуктен шога. Тиде ийыште тудо физкультур кружокын да осоавиахим организацийын советыш членлан сайлалтеш. Тыштат пашам пеш активнын ыштен шога.

Марий калыкын ик эн сай ӱдыржӧ Екатерина Синичкина йолташым Морко район „Мастар", „Мизинер", „Мастар Вий" да „Пайгатнур", колхозласе колхозник шамыч Марий АССР Верховный Совет депутатыш кандидатлан выдвигатленыт.

Кожлаерский 57 № окружной избирательный комиссий Екатерина Никитична Синичкина йолташым Марий АССР Верховный Советыш депутатлан баллотироватлалташ регистрироватлен.

Аринский избирательный округ

Дарья Ивановна ИВАНОВА

Марий АССР Верховный Совет депутатыш кандидат Дарья Ивановна Иванова Морко район, Кинерский ял совет, Шургӧял ялеш ик марда кресаньык ешеш 1918 ийыште шочын. Шургӧял тӱҥалтыш школышто тунем лекмек кок ий Арын НСШ-ыште тунемеш. 1933 ийыште Дарья Ивановнан ачаж ден аваже колхозыш пурат. Колхозыш пурымекак Иванова йолташ пашам ударнын ышташ тӱҥалеш, колхозник ден колхозница-шамыч коклаште примерный пашаж дене авторитетым налеш. Пашам честнын, кумылын ыштен, серйозын ыштыше 18 ийаш ударницам „Палантай" колхоз правление Моркыш тракторист-шамыч курсыш колта.

1937 ийыште 19 ияш самырык ӱдыр трактор дене куралаш тӱҥалеш. Эртыше ийыште пашам примерне, дисциплинированне ыштыше, паша нормым эртарен темыше, ончыл трактористка Дарья Ивановнам Морко райисполком ценный подарке дене премироватла. Тыгак МТС гычат премийым налеш.

Тенийат Иванова йолташ социалистический пасун ударницаже улмыжым пашаж дене ончыктен шога. Трактор дене куралмаште паша нормым эре эртарен тема. Иванова йолташ 1936 ийыште Ленинский комсомол членыш пурен. Ӱдыршамыч коклаште тудо эн сай комсомолка. Иванова йолташ активне комсомолка лийын шоген, шке колхозысо, тугак моло колхозысо колхозник ден колхозница-шамыч коклаште кугу авторитет дене пайдалана. Чыла годымат пашам примерне, честне, кумыл пуен ыштыше самырык ӱдыр, комсомолка Марий АССР Верховный Советыш депутатлан достойный кандидат.

Аринский окружной избирательный комиссийже Дарья Ивановна Иванова йолташым Марий АССР Верховный Совет депутатыш кандидатлан регистрироватлен.

ЙОШКАР-ОЛАСЕ 2-шо №-ан ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНЫЙ ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ ОКРУГЫСО ИЗБИРАТЕЛЬ-ШАМЫЧЫН ПРЕДВЫБОРНЫЙ ПОГЫНЫМАШЫШТ

(Погынымаште 300 ен лийын)

3 июньышто 7 шагат кастен железнодорожник - шамычын клубешышт Йошкар Оласе 2-шо №-ан железнодорожный избирательный округысо избиратель-шамычын предвыборный погынымашыже лие. Погынымаште 300 ен утла участвоватлен.

Погынымашыш толшо избиратель-шамыч пеш кугу куанымаш дене почетный президиумыш калыкын эн йöратыме вождьшо Иосиф Виссарионович **Сталин** йолташым да тудын лишыл соратникше **Молотов, Калинин, Ворошилов, Каганович, Микоян, Ежов, Андреев** да **Жданов** йолташ-шамычым сайлышт.

Предвыборный погынымаште железнодорожник-шамыч лӱм дене Копаев йолташ выступатлыш.

—Кугу куанымаш дене,— манеш Копаев йолташ— мый калыкын тангже да вождьшо Иосиф Виссарионович Сталинын МАССР Верховный Совет депутатыш кандидатлан Йошкар-Оласе 2-шо №-ан железнодорожный избирательный округеш баллотироватлалташ шке согласийже пумо уверым вашлийым. Могай кугу куанымаш! Мланна тиде округысо избиратель-шамычлан Великий Сталин верч йÿкнам пуаш логалын. Мый шке йÿкемым Сталин йолташлан тудлан пуем, вет Сталины мудрый руководствыжо дене мемнан элым тӱняште эн ончыл, виян, пиялан элыш савырен. Иосиф Виссарионович Сталин верч голосоватлаш Йошкар-Оласе 2-шо №-ан железнодорожный избирательный округысо чыла избиратель-шамычым ӱжам.

Копаев йолташын ойлымыж почеш чодра завод пашазе да служышо-шамыч лӱм дене Гаврилов йолташ, элеваторышто ыштыше пашазе-шамыч лӱм дене Соломин, домохозяйке Каргополова, чодра завод пашазе Яблоновский, медицин пашаен-шамыч лӱм дене Ухоботов, строитель - шамыч деч Королев да железнодорожный округын избирательже Глухов йолташмыт кутырышт. Нуно избиратель-шамычым 26 июньышто Марий АССР Верховный Совет депутатыш Иосиф Виссарионович Сталиным да ВКП(б) Марий Обком секретарь обязанностым шуктышо Василий Михайлович Архипов йолташ верч единодушно голосоватлаш ӱжыныт.

Предвыборный погынымаш избиратель-шамычлан обращеньым да Иосиф Виссарионович Сталинлан письмам единодушно приниматленыт.

Погынымаш деч вара Йошкар-Ола музыкальне-театральне училищыште тунемше-шамычын симфонический оркестрже ден хоровой капелле выступатленыт.

Горкомол агитатор-шамычым начарын вуйлата

2-шо июньышто Йошкар-Оласе комсомол активын погынымашыже эртыш. Погынымаште ВЛКСМ Обком III-шо пленумын итогшо нерген ВЛКСМ горком секретарь Меледин йолташ докладым ыштыш. Ышке докладыштыже Меледин йолташ РСФСР дене МАССР Верховный Советыш сайлаш ямдылалтмаште комсомолын участвоватлымыже нерген ойлыш. СССР Верховный Советыш сайлаш ямдылалтме жапыште комсомолец кокла гыч агитатор, чтецшамычлан 300 ен утла пашам ыштеныт, самырык избиратель-шамычын 17 погынымашыже, адак самодеятельный вечер-шамычым эртарыме.

РСФСР ден МАССР Верховный Советыш сайлаш ямдылалтмаште 260 комсомолец агитатор чтецлан пашам ыштат. Йошкар-Ола ВЛКСМ горком агитатор-шамычым пеш начар вуйлатен да нунын дек пашам сай ышташ требытлен огыл, шуко агитатор-шамыч паша ыштымым чарненыт. Калаш кулеш, Меледин йолташ шке докладшым критик ден самокритик деч посна ыштыш.

Пренийыште выступатлыше-шамыч ВЛКСМ Йошкар-Ола горкомын агитационно-массовой пашам начарын ыштымыжым критиковатлышт. ВЛКСМ горком агитатор-шамычлан нимогай указаньым пуен огыл, нунын дене совещаньым ик канат эртарен огыл. Сай агитатор-шамычын опытыштым передаватлымаш ик канат лийын огыл, а вет ола кöргыштö пашаштым образцово шындыше агитатор-шамыч йатыр улыт Теве Влинов, Мамаев, Тесмеев йолташмыт (Комшкол) шке пашаштым образцово шуктен толыт.

Южо избирательный участкыште агитмассовый паша начарын ышталтеш.

Теве копинсоюз, связ да Центральный Советоосавиахим организаций пеленсе комсомольский организаций шамыч, избиратель коклаште пропаганде ден агитаций пашам ышташ кÿлеш семын пижын огытыл. Адак посна агитатор-шамыч, шкеныштын шинчымашышт дене избиратель-шамычым öрыктымаш пуртат. ОНО МАССР комсомольский организацийын гыч Виноградов йолташ шкеат положеньыжым огеш шинче. А ВЛКСМ организаций тудым агитаторлан шогалтеш.

Мих. Толстухин.

Комсомольский организаций-шамычын кушмышт нерген Пектубай ден У-Тор'ял райкомол секретарь-шамычын докладышт почеш

ВЛКСМ Маробком III-шо пленумын решенийже

Ончыл молодежын ВЛКСМ радамыш пураш кугун тыршымыже уло ӱмбачат, молодежым комсомолыш пуртымаш паша неудовлетворительне шындыме.

ВЛКСМ Маробкомын III-шо пленумжо шотла: Пектубай, У-Тор'ял да моло комсомольский организаций-шамычын неудовлетворительне куштымашыже комсомолец-шамычын да активын несоюзный молодеж массе дене кылым начар кучымаш, молодеж коклаште массово-политический пашам начарын ыштымаште улеш.

Ятыр первичный организаций ден колхоз-шамычлаште молодежым интересоватлыше вопрос-шамыч дене нунылан кружокым ыштыдымаш, ВЛКСМ райком-шамычын тошто нимолан йöрдымö метод дене паша ыштымашыштым ончыкта. Культурно-политический пашан тыгай формыжо: художественный самоедятельный кружок, йошкар пусакын да лудмо пöртын пашашт первичный комсомольский организаций-шамычын пашаштышт кумдан применятлымашке пурен огыл. Улшо кружокшамычлаштат паша начарын шындыме. Пектубай ден У-То'рял ВЛКСМ райком-шамыч ВЛКСМ ЦК V пленумын решеньыжым первичный комсомольский организацийлаште ситыдымашын умылтареныт да решеньыште эн кÿлеш ончыктымыжым: „ВЛКСМ удовлетворительне огыл кушмашын тӱҥ причинжылан ятыр комсомол пашаен-шамычын Ленинский комсомолын характержым да сущностьшым, тудын ВКП(б) программылан сочувствоватлыше да шке цельжылан оласе да ялысе чыла шемер молодежым коммунизм духеш воспитатлымашым шындыше массовый, беспартийный организаций улмыжым умылыдымашт шотлалтеш. Нине пашаен-шамыч комсомол шке радамышкыже ямдылалт шушо, политический грамотный, воспитатлалтше ен-шамычым пурта шонат", манын ончыктымыжым умылен огытыл.

Пектубай районышто 1937 ий IV кварталыште 22 колколхозный, 7 учрежденский, 5 пеле кыдалаш школ пеленысе комсомольский организаций-шамыч йöршын кушкын огытыл, а кыдалаш школ пеленсе организаций улыжат 3 енгым гына комсомолыш пуртен. У-Тор'ял районышто 1938 ийыште 48 первичный комсомольский организаций гыч 15 организацийже ик енгымат комсомолыш пуртен огытыл.

Пектубай ден У-Тор'ял комсомольский организаций-шамыч 1937 ийыште комсомолыш улыжат 243 енгым гына пуртеныт. У-Тор'ял районышто улыжат 11 колхозный организацийым организоватленыт, а Пектубай район гын ик колхозный организацийлан иземын веле. Пектубай районышто 100 колхоз гыч 22 колхозный организаций, У-Тор'ял районышто 192 колхоз гыч 27 колхозный организацийшамыч веле шотлалтеш.

ВЛКСМ ЦК V пленумын решеньыже да ВЛКСМ Обкомын У-Тор'ял ВЛКСМ райкомын вуйлатымыжым критик деч варат район кöргыштö ончыл молодежым ВЛКСМ радамыш пуртымаш да колхозный первичный организаций-шамычым организоватлымаш паша неудовлетворительне шындыме.

Комсомольский организаций-шамычын ӱдыр-шамыч кокла гыч кушмыже пеш начар, 1938 ийыште коренной национальность кокла гыч 25 енгым веле пуртымо.

Комсомольский организации-шамыч ВЛКСМ радамыш тунемше молодежым пуртымашке кÿлеш вниманьым огыт уделятле. Садланак 8 тылзе тунемме жапыште пеле кыдалаш да кыдалаш школышто тунемше кокла гыч У-Тор'ял райкомол 147 енгым, Пектубай райкомол 83 енгым гына комсомолыш пуртеныт.

Комсомолыш пуртымаште тиде марте бюрократический волоките пытарыме огыл. Пектубай райкомолышто 3 тылзе жапыште 58 йодмаш, У-Тор'ял райкомолышто—35, Юрин райкомолышто 82 йодмаш ончыде киеныт.

Комсомольский организаций-шамыч комсомолыш пуртымаште ВЛКСМ устав пулырташымашым ыштылыт. Пектубай ВЛКСМ райкомышто Овчинникова, Мухлычин, Пуртов, Егошин йолташмытын анкетын заявленыштыже нунын личный подписышт да рекомендоватлыше шамычын подписышт деч посна пуртеныт. Комсомольский организаций-шамыч шкак анкетым арун огыт оформлятле, комсомолыш пурышошамычын шкешт нерген сообщатлымыштым ВЛКСМ райком да рекомендоватлыше-шамыч кÿлешан данныйым предварительне огыт проверитле.

Пектубай ВЛКСМ райком член Шестаков йолташ да Кадамский пеле кыдалаш школ пеленсе комсомольский организацийын секретарьже Ягодаров йолташ комсомолыш судитлыме, разложивший элемент Теркиным рекомендоватленыт.

Пектубай ден У-Тор'ял районышто колхозный организацийысе комсомолыш угыч пуртымо-шамыч шукыжо политический учебыш да комсомольский организацийын активный пашашкыже шупшмо огытыл. Угыч организоватлыме комсомольский организаций-шамыч öрдышкö кудалталтыныт, ВЛКСМ райком пашаен-шамыч кÿлеш полышым пуен огыт шого. Комаров, Кормухин, Афанасенко Н, Афанасенко А. да Абраменко йолташмытын писмаштлан ВЛКСМ ЦК-н вашмутшым ВЛКСМ райком секретарь - шамыч деч кÿлеш поддержкым вашлийын огыл. Потапов (Пектубай), Чегаев (У-Тор'ял) райкомол бюроеш да комсомольский активеш обсуждатлен огытыл, Комаров, Кормухин, Афанасенко Н., Афанасенко А. да Абраменко йолташмытын писмаштлан ВЛКСМ ЦК-н вашмутшо тунеммаш первичный организацийлаште кузе эртен, райкомоллан пале огыл.

ВЛКСМ Обкомын III-шо пленумжо шотла: Обкомол бюро да Обкомолын кресаньык молодеж отделже кресаньык молодеж кокла гыч ВЛКСМ радамым куштымо паша дене неудовлетворительне заниматла.

ВЛКСМ Обкомын III-шо пленумжо пунчалеш:

1. ВЛКСМ Обкомын пленумжо Пектубай ден У-Тор'ял ВЛКСМ райкомшамыч деч молодежым комсомолыш пуртымаште ончыктымо йонгылыш факт-шамычым корандаш комсомолец-шамыч ден молодежым ВЛКСМ ЦК-н V пленумын решеньыжым шуктымым организоватлаш требытла.

2. Райком-шамыч ден ВЛКСМ Йошкар-Ола горкомым обязатлаш: комсомолыш угыч пурышо-шамычлан да угыч пуртымо кокла гыч политучебо дене авалтыдыме-шамычлан политшкол ден кружок-шамычым организоватлаш да нине школ ден кружок-шамычым проверитлыме да ямдылалтше пропагандист-шамыч дене обеспечитлаш.

3. ВЛКСМ райком-шамычым 15-ше июнь мартен колхозлаште угыч организоватлыме первичный комсомольский организацийшамычын секретарьыштлан семинарым эртараш да 1938 ий 28 июнь деч вара огыл чыла колхозный первичный организаций-шамыч секретарьын заместительыштлан семинарым эртараш обязатлаш.

4. ВЛКСМ Обком ден райкомол-шамычым июнь тылзыште „Ӱдрамаш молодеж коклаште паша ыштыме да Ӱдрамаш дек крепостнический пережитке шот дене ончымаш вашташ кучедалме нерген" вопрос дене Ӱдрамаш молодежын погынымашым да конференцийым эртараш обязатлаш.

5. ВЛКСМ Обком бюром 1 июльлан марий йылме дене ВЛКСМ уставым лукташ обязатлаш.

6. ВЛКСМ Обком бюролан июнь тылзыште тиде решений шуктымашым тергаш поручитлаш.

ӰДРАМАШ МОЛОДЕЖЫМ КОМСОМОЛ РАДАМЫШ

РСФСР ден Марий АССР Верховный Советыш сайлаш ямдылалтме кампаний СССР Верховный Советыш сайлаш ямдылалтмаш кампаний семынак молодежын активностьшым эше кӱшкырак кӧталын. Мемнан республикыште ончыл молодеж комсомолец-шамыч дене пырля Ленин-Сталин партийын вуйлатымыже почеш избирательный участкыште агитатор, беседчик да чтец-шамычлан пашам ыштат. Тиде почетный пашаште ӱдрамаш молодежат активне участвоватла.

Агитационно - массовый пашам ыштымаште шке активностьыштым ончыктышо несоюзный молодежым комсомол радамыш шупшын шогыман. А тиде паша мемнан республикыште путырак начар кая. Утларакшым ӱдрамаш молодеж кокла гыч комсомол организаций путырак эркын кушкеш.

Комсомол пашаен - шамыч ӱдрамаш молодеж гыч комсомол радамыш шупшмо пашам ситыдымын вуйлатат. ВЛКСМ Еласал райком секретарь Кочетов, Морозов (Куженер), Петров (Морко), Комелина (Марий Турек) да моло райкомол - шамычат ӱдрамаш молодежым комсомол радамыш шупшмо нерген ВЛКСМ ЦК V-ше пленумын решенийжым умлен огытыл. Ӱдрамаш молодежым Ленинский комсомол радамыш шупшын, родиналан, большевистский партийлан да советский правительствылан преданне, социалистический обществын активне строительницаже-шамычым таптен лукмо пашам огыт акле. Санденак 1938 ий I-ше кварталыште ӱдрамаш молодеж кокла гыч комсомолыш Еласал районышто 19 еҥым, Куженерыште—22, Моркышто—24, Марий Турекыште 51 еҥым гына приниматленыт.

Май тылзыштат паша тошто семынак эртаралтын. Еласал райкомол 7 еҥым, Йошкар - Ола ден Роҥго райкомол 8 еҥ гыч, Куженер—9, У-Тор'ял 12 рвезе ӱдырым гына комсомолыш пуртеныт.

Утларакшым коренной национальность гыч комсомолыш приниматлымаш ӱлнӧ шога. Юрин райкомол 2 еҥым, Оршанке 4 еҥым да моло райкомол - шамычат пеш шагал еҥым приниматленыт.

Ӱдрамаш молодежым комсомолыш шупшмо нерген ВЛКСМ Обкомын 1937 ий, декабрь тылзыште лийше II-шо пленумат шиштарен ыле.

Морко район, „Онар" колхозышто молодеж 90 еҥ наре уло. Нунын кокла гыч ӱдыр-шамыч 40 еҥ наре шотлалтыт. Туге гынат комсомольский организацийыште улыжат 3 еҥ гына члениан шога, а ӱдыр кокла гыч ик еҥат уке.

Тыгак Йошкар-Ола район, „Изи Какшан" колхозыштат молодеж шагал огыл. Ӱдыр-шамыч 40 еҥ утла уло. Но комсомольский организацийыште 3 рвезе гына членлан шога. Тыште молодеж коклаште нимогай политиковоспитательный паша ок ыштылт. Тыгай фактым шуко муаш лиеш.

Июнь тылзе жапыште ВЛКСМ Обком III-шо пленумын решенийже почеш женский молодежын погынымашыже, конференцийже-шамыч ертаралтшаш. Туштo ӱдрамаш молодеж коклаште паша ыштыме да нунын дек ончымо шотышто крепостнический пережитке ваштареш кучедалме нерген вопрос ончалтшаш.

Мемнан республикыште ӱдрамаш молодеж кокла гыч комсомол организаций кушкаш условий уло. Нуным политический ямдылен комсомолыш гына пуртыман.

Мих. Смирнов.

Махова Ксения —Сотнур район „У ял" колхозын сай танцоржо.

Активне участвоватлат

Кужмарий ял совет кӧргысӧ комсомолец - шамыч (Роҥго район) РСФСР ден Марий АССР Верховный Советыш сайлаш ямдылалтмаште активне участвоватлат 13 комсомолец колхозник-шамыч коклаште агитаторлан пашам ыштат. Нунын кокла гыч: Иванов, Бусы ина, Загайнов, Рыбаков йолташмыт пашам эн сайын ыштат. Пасушто кажне каныш годым колхозник-шамычлан избирательный законым умылтарат, кандидат шамыч верч агитироватлат.

Комсомолец-шамыч агитатор пашаш ончыл, политический грамотный несоюзный молодежымат шупшын моштеныт. Кызыт агитаторлан 10 несоюзный молодеж пашам ышта. Нуно чыланат ВЛКСМ радамыш пураш ямдылалтыт.

Агитмассовый паша колтымашым хозяйственне-политический план темымаш да стахановский движений шарымаш дене кылден шогат.

Теве „Тӱҥалтыш" колхозысо комсомолец-шамыч Попов И., Алексеев П. нормым куралмаште кажне кечын 150—170 процентлан темат.

Адак комсомолец-шамыч пасушто бригадный листовкым эреак луктыт.

И. Виноградов.

А. С. ПУШКИНЫН ИЛЫШЫЖЕ

(ШОЧМЫЖЛАН 139 ИИ ТЕМЫН)

Кугу русский поэт А. С. Пушкин 1799 ийыште Моско олаш дворян ешеш шочын. 1811 ийыште тудым Царскосельский лицейыш тунемаш пуеныт. Тунеммыж годым Пушкин шуко стих-шамычым воза. Тудын стихшым йолташыже - шамыч йӧратен лудыныт.

1817 ийыште лицейым тунем пытарымек Пушкин Петербургышто иностранне пашан военне коллегийышкыже определатлалтеш. Тиде жапыште шке творчествыштыже опозиционный обществым ончыкта. Тудо Александр первой кугыжам да тудын помощникше-шамычым эпиграмме-шамыч дене воштылеш. Пушкин „Вольность" одаште эрыкым ончыктен мура, „Деревня" почеламутыштыжо крепостной крестянствын п ш йӧсӧ илышыжым чын сӱретла

А. С. Пушкинын эрык нерген возымо стих-шамычше Александр кугыжалан келшен огыл. Садлан кугыжа тудым Сибирьыш колташ але Соловецкий монастырьыш петыраш решитла. Но Карамзин ден Жуковскийын йодмышт почеш Пушкиным 1820 ийыште Екатеринославыш (кызыт Днепропетровск) колтат.

Ссылкыште Пушкин Пестель дене да моло декабрист-шамыч дене палыме лиеш.

Московский полиций йолташыжлан возымо Пушкинын юмо улмо ден чонын колен кертдымыжлан ӱшаныдыме нерген возымо письмажым верештеш. Пушкиным дурвой поведенылан приписатлен шочшыштын имеtьышкыже—Псковский губерний, Михайловский селаш полиций надзор дене колтат. Туштo тудо калык творчестве гыч шуко материялым пога. Ты жапыштак „Цыганы" поэмыжым серен пытара да историч ский трагедий „Борис Годуновым" воза.

1825 ийыште 14 декабрь кечын Петербургышто декабрист-шамычын восстанийышт лийеш. Но восстанийым шалаталтын. 5 декабристым сакеныт да шӱдӧ утла еҥым каторгыш колтеныт. Пушкин Михайловский селаште улмыж дене гына восстанийыште участвоватлаш кодын. Катыргыш колтымо йолташыжшамычым Пушкин нигунам монден огыл.

Александр I кугыжа колымек престолыш Николай I кугыжа шинчеш. Тудо Пушкиным Москошко, шкеҥжын придворный поэт лияш ӱжын. Пушкин придворный поэт лийын огыл.

1831—34 ийлаште Пушкин архивыште материялшамычым погeн Петр I историйым возаш шона. Но тудым утларак казацско-крестьянский восстанийын вождьшо Пугачев интересоватла. 1834 ийыште „История Пугачева" книгам луктеш.

Пушкинын чапшым волташлан кугыжа тудым тӱрлӧ семын игылтын. Тиде жапыштак Пушкинын ватыже Наталия Николаевна Гончарова гвардейский офицер Дантес дене келшыме лиеш. Кугыжан пеш чот шыгыремдымыже почеш Пушкин Дантес дене дуэльым ыштыде кертын огыл.

1837 ий 28 январьыште дуэльеш Пушкин нелын сусыргат, кок кечым орланымек кола.

1937 ий февральыште мемнан ел Пушкинын колымыжлан 100 ий теммыжым палемден. Кугу русский поэт, русский литератур йылмым шочыктышо, у русский литературын родоначальникше, человечествым- нигунам колыдымо произведений дене обогатылше, кудо кызытат революционный мыслым кинелтат да человечествым пиял верч кучелалаш ӱжыт — Совет Ушемын эрыкан калыкше Пушкиным пеш чот пагалат, аклат.

Политзанятийым огеш эртаре

ВЛКСМ У-Тор'ял райком „Эҥер" колхозышто пропагандистлан январь тылзыште Киселев йолташым пеҥгыдемдыш.

Киселев йолташ тиде кугу порученым шукташлан кӱлеш семын пижын огыл. Утвердитлыме деч вара тудо кум занятийым гына эртарен. Тиде колхозышто молодежат шуко уло, но комсомольский организаций пеш эркын кушкеш.

ВЛКСМ райкомын политучебо отдел вуйлатыше Королев йолташ тидым пеш раш шинча гынат, Киселевлан нимогай мерым ыштен огыл.

ВЛКСМ райкомлан тидым кызытак тӧрлатыман.

Эн. Эчук.

ПИЯЛ КОНДАЛШЕ АЧАНА

Моткоч-моткоч ушетше келге,
Шӱмет пырля вет мемнан ден,
Тӱняш йырваш шарлен лӱметше,
Лӱметше лийын илыш знаме!
Элна пашат ден тӱзланен.

Ола ден ял пеледыт сылнын,
Лӱшка завод. Колхозын нур
Кушталын чапле шурным,
Улан ила вет кажне сурт,
Садлан йоҥга куатле мур.

Колхозын нур кумдан шарлалын,
Пуэн вождь Сталин курымлан.
Колхоз кӱтӱ эрта лӱшкалын,
Шкенан пасуштына коштеш
Пуэн вождь Сталин курымлан.

Волгалтше кече гай пиялым пушыч
Садланак йыр лӱшка пашат.

Канаш праважым тые пушыч,
Улна праван ме тунемаш;
Йыр-ваш йоҥгалт шарла чапнат!

Пашаште кушкыт рвезе калык,
Вождь Сталин кажным тый куштет.
Пиял пуалтын курымашлык;
Пиял кондалше ачана,
Тый Сталин, шокшын ыриктет!

Мурем йоҥгалтын талын кае
Чылт кече йол чымалтме гай!
Эх, илышна могае сае,
Пиял кондалше ачана
Тый Сталин пеҥгыде вурс гай!

ЧАЛАЙ ВАСЛИЙ

1938 ий Йошкар-Ола.

Сайлыме законым тунемыт

„У ял" колхозышто колхозник-шамыч (Сотнур район) РСФСР ден Марий АССР Верховный Советыш сайлыме нерген положеным куанен тунемыт. Положене тунемашлан 6 кружокым организоватлыме. Нине кружок-шамыч дене чыла избиратель-шамычым авалтыме.

Агитатор-шамыч кокла гыч Шабдаров ден Захаров йолташмыт пашам эн сайын ыштат. Нуно избирательный закон тунымо деч посна международный положений да ССР Ушемысе увер-шамыч нерген умылтарат.

Вачий.

Отв. редактор— Г. М. ЭРСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Иошкар Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 74. телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—571. Тираж 3000 экз. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.